

Octavian Goga

Noi

În cadrul dezvoltării poeziei românești, Octavian Goga este cel mai autentic continuator al lui Eminescu, nu în sensul imaginației epigonice, de felul celei a lui Vlahu și a altora din jurul său, ci în nelesul profund al cuvântului. Prin excelență lirică, Goga este, ca și Eminescu, un exponent al poporului. Ceea ce l-ar deosebi de năntașul său ilustru ar fi mesianismul mai accentuat, mai vizibil în expresie, tendința de a striga ca un profet durerile celor de peste munți. În *Fragmente autobiografice* (București, Cartea românească, 1934) poetul mărturisește: "Eu, grație structurii mele sufletești, am crezut întotdeauna că scriitorul trebuie să fie un luptător, un deschizător de drumuri, un mare pedagog al neamului din care face parte, un om care filtrează durerile poporului prin sufletul lui și se transformă în trambuc de alarmă". În plus, de altă parte, plecând de la Eminescu, Goga a intuit mai mult decât oricare altul valoarea poetică a *doinei*, a cântecului de jale, murmurat ca pentru sine însuși, dar cu atât mai emoționant, mai convingător, mai omenește.

A apărut inițial în revista budapestană *Luceafărul*, ulterior fiind cuprins în volumul *Poezii* publicat în 1905.

Poezia *Noi* este o **doină cultă** în care tendința, revolta împotriva asupririi naționale și sociale a românilor din Ardeal se transformă în artă superioară, într-un mod surprinzător și original. Foarte greu de analizat (ca și poezia populară), versurile lui Goga vehiculează aproape întotdeauna concepte: *jale, lacrimi, cantece, suferin, patimi*, laolalt cu elemente ale naturii, luate de asemenea la nivelul generalităților, fără încheierea unei imagini pictorice, individualizatoare: *codri verzi de brad, câmpuri de mătăși, fluturi, privighetori, Murul, tustrele Criurilor, Oltul* etc.

Poezia impresionează prin modul spuselor, prin melodia de doină care o străbate de la un cântec la altul, legendând aceste concepte într-un cântec de jale, într-o *zică* parcă impersonală, ieșită din condiția neamului asuprit. Transferul de la persoana I singular la persoana I plural, al lui *eu* în *noi*, pare cu totul firesc la ardeleanul Goga. De aici simplitatea de un mare rafinament artistic a acestei compuneri.

Ca i n poeziile lui Eminescu, scrise n perioada de maturitate a poetului, linia melodic a versului permite juxtapunerea unui element din natur la o stare sufleteasc:

La noi sunt codri verzi de brad
i cmpuri de mtas;
La noi atia fluturi sunt,
i-atta jale-n cas.
Privighetori din alte ri
Vin doina s ne-asculte;
La noi sunt cntece i flori
i lacrimi multe, multe...

Frumuseea acestor versuri mai povine i din degajarea tonului enuniativ, marcat prin anaforicul *La noi* (repetat de trei ori n strofa a II-a) sau prin epiforicul *plng* (aprut de alte trei ori n strofa a III-a). Ardealul lui Goga devine astfel o ar a dorului i a jalei colective sfietoare, detaate pe fundalul etnografic obinuit:

La noi nevestele plngnd
Sporesc pe fus fuiorul,
i-mbrindu-i jalea plng
i tata, i feciorul.
Sub cerul nostru-nduioat
E mai domoal hora,
Cci cntecele noastre plng
n ochii tuturorora.

Cteva personificri, banale n sine, devin relevante n context pentru c sunt fcute n spiritul cntecului de obte: desiurile codrilor "povestesc cu jale" i jale "duc" Murul i Criurile; hora "e mai domoal", cntecele "plng", aceiai codri "i nfioar snul", iar Oltul btrn e "mpletit din lacrimi".Altele capt o formulare mai cult, ns nu ndeprtate de factura romanei, a acelei poezii ce se cere cntat, avnd n ea nsi o melodie a cuvintelor: pentru cei de peste muni "btrnul soare" e mai aprins, cerul e "nduioat", fluturii "mai sfioi" i roua de pe trandafiri se preface n lacrimi; ei au "un vis nemplinit, copil al suferinei", dorul de eliberare: "De jalea lui ne-au rposat / i moii i prinii...".

Toate aceste elemente constitutive, pe care analiza le surprinde cu greu pentru c, luate separat, nu spun nimic sau aproape nimic, se toarn ntr-o pies uic, un cntec spontan, de o mare autenticitate i vibraie liric, o doin de jale domoal, dar animat, n final, de un tainic i nedefinit ton conspirativ. Este un cntec, o dorin, o aspiraie i a ranului i a intelectualului, n Ardeal, n mprejurrile date lucrul fiind imposibil.

Privit mai ndeaproape, din punctul de vedere al disponerii rimei spre exemplu, poezia se compune n fond din cinci strofe iambice numai de cte patru versuri lungi , cu cezur, rimate mperecheat:

La noi sunt codri verzi de brad // i cmpuri de mntas;
La noi atia fluturi sunt // i-atta jale-n cas.
Privighetori din alte ri // vin doina se ne-asculte;
La noi sunt cntece i flori // i lacrimi multe, multe...

Dat fiind caracterul de doin i de litanie totodat, poetul a evitat ns versul lung, cu cezur, neobinuit n poezia noastr popular. Este de observat, de asemenea, c fiecare strof este format, simetric, din cte dou fraze construite prin coordonare. Aceasta sporete impresia de doin de jale, jale a crei permanen este subliniat apoi de

predicatele exprimate prin verbe la prezent, fr nici o excepie. Este un *prezent continuu*, ntrit prin gerunziile modale: *plngnd, mbrind, gemnd*.

Vocabularul este cel folcloric-popular adecvat: *codri, jale, btrnul soare, povestesc cu jale, plng, lacrimi* etc. n acelaai timp ns poezia este oarecum ndeprtat de factura prozodic i lingvistic folcloric, departe de o imitaia, chiar superioar, de felul celor ale lui Eminescu. Generalitile largi nu sunt prsite, pe alocuri, i o und de individualizare liric apare: *nevestele plng, tata i feciorul se mbriaz plngnd, hora e mai domoal, moii i prinii au rposat de jale* etc. Se observ apoi o uoar abatere de la construcia coordonatoare, prin apariia n context a dou propoziii temporale: "De cnd pe plaiurile noastre / Nu pentru noi rsare" (vs. 3 i 4, strofa a II-a) i "Cnd zboar-n zri albastre" (vs. 2, strofa a IV-a), lucru iari puin obinuit n poezia popular autentic. Mesianismul lui Goga a inoculat doinei, astfel, i o not de litanie religioas, realizat prozodic dar i, mai ales, prin introducerea anumitor cuvinte scoase din scrieri vechi: "Visul nemplinit" este "un copil al suferinii", cei ce se jelesc "gem de grele patimi", din "vremi uitate, de demult", avnd n faa lor numai "deertciunea unui vis". Fuziunea este perfect i aici st secretul poeziei lui Octavian Goga.